

MARTA WINCEWICZ-BOSY

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

BIZNES KOŃSKI W SYSTEMIE GOSPODARKI ŚWIATOWEJ NA PRZYKŁADZIE SPORTÓW JEŹDZIECKICH

Streszczenie

W artykule przedstawiono koncepcję biznesu końskiego jako obszaru gospodarki światowej tworzonego przez układ organizacji międzynarodowych i krajowych oraz podmiotów gospodarczych warunkujących prawidłowe funkcjonowanie tego systemu, powiązanych ze sobą specyficzną siecią relacji. Przedmiotem rozważań są sporty jeździeckie, będące jednym z najbardziej zinternacjonalizowanych obszarów biznesu końskiego.

Słowa kluczowe: biznes koński, sporty jeździeckie, zawody hipiczne, sieć podmiotów gospodarczych

Wprowadzenie

Biznes koński oznacza wszelkie formy działalności bezpośrednio lub pośrednio związane z końmi¹. Poziom jego rozwoju w poszczególnych krajach jest bezpośrednio związany z liczebnością koni. W USA pogłowie liczy ponad 9,2 mln sztuk, angażując w biznes koński ponad 4,6 mln ludzi reprezentujących różne podmioty gospodarcze, generując ponad 460 tys. pełnoetatowych miejsc pracy². W Australii 2% ludności posiada konie, a ich liczebność przekracza 1 mln

¹ M. Wincewicz-Bosy, *Sieci podmiotów gospodarczych w biznesie końskim*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012, s. 25–36.

² *The Economic Study on Horse Industry*, Deloitte Consulting LLP, The American Horse Council Foundation, Washington 2009.

sztuk³. Biznes koński tworzy tam ponad 0,8% PKB⁴. „Pogłowie koni w Niemczech w ciągu ostatnich 35 lat uległo potrojeniu, przekraczając 1,1 miliona sztuk. Największą w Europie populację koni posiada Wielka Brytania, 1,4 mln sztuk, Szwecja zaś szczyci się największym w Europie pogłowiem koni w stosunku do liczby ludności – 28,1 konia na 1000 mieszkańców. Według danych w rozwiniętych krajach Europy na 3–4 konie przypada 1 miejsce pracy. W Niemczech biznes koński zatrudnia około 300 000 osób, w Anglii 260 000, we Francji 58 000, w Szwecji 10 000”⁵. W Nowej Zelandii 18 tys. pełnoetatowych miejsc pracy bezpośrednio łączy się z działalnością związaną z końmi⁶, tworząc 1,5 mld AUD przychodu do budżetu państwa⁷. W Anglii w 2003 roku ogólny dochód biznesu końskiego wyniósł około 3,4 mld GBP, a w 2009 roku przekroczył 4 mld GBP. W Szwecji generuje dochód na poziomie 2,2 mld EUR, w Austrii, przy pogłowiu 100 tys. koni, przychód biznesu końskiego osiąga 1,26 mld EUR⁸. Pogłowie koni w Polsce szacuje się na około 600 tys.

Celem artykułu jest przedstawienie biznesu końskiego jako elementu gospodarki światowej na podstawie sportów hippicznych, tworzących jego najbardziej zinternacjonalizowany obszar, w ramach którego funkcjonuje specyficzna sieć relacji między podmiotami w nim uczestniczącymi. Przyjmując, że gospodarka światowa to „zbiorowość różnych organizmów i instytucji funkcjonujących zarówno na poziomach krajowych, jak i na szczeblu międzynarodowym (...), bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się działalnością gospodarczą oraz powiązanych z sobą w pewien całościowy system poprzez sieć międzynarodowych stosunków ekonomicznych”⁹, w odniesieniu do biznesu końskiego system ten tworzą Międzynarodowa Federacja Jeździecka, organizacje krajowe (PZJ), organizatorzy i uczestnicy zawodów oraz sieci podmiotów gospodarczych nie-

---

³ *The Horse Industry Report*, AHIC Industry Survey, Geelong Victoria 2009.

⁴ Stanowi to ponad 1,2 mld USD.

⁵ M. Grzybowski, *Przemysł koński, czyli ekonomiczne i społeczne wartości jeździectwa*, www.hpp.org.pl/modules.php?name=News&file=article&sid=143 (22.02.2011).

⁶ www.careers.govt.nz/default.aspx?id0=10104&id1=840FE2DD-1B49-49D6-903A-3DAC-20BE1847 (luty 2013).

⁷ Dane za 2009 r.

⁸ J. Łojek, *Przemysł koński w Polsce*, www.konie.biz/modules.php?name=News&file=article&sid=428 (28.02.2011).

⁹ A.B. Kisiel-Łowczyc, *Współczesna gospodarka światowa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1999, s. 9.

zbędne do prawidłowego ich funkcjonowania. Artykuł oparto na badaniach literaturowych i empirycznych prowadzonych przez autorkę od 2006 roku.

1. Biznes koński

Współczesne znaczenie biznesu końskiego wynika z relacji, jakie tworzą podmioty będące jego elementami w ramach systemu gospodarczego. Integruje on nie tylko różne obszary rolnictwa, ale także liczne działy produkcji (maszyny i urządzenia rolnicze, farmaceutyki, kosmetyki, pasze itp.), działalność rzemieślniczą (kowlstwo, rymarstwo, krawiectwo itp.), działalność usługową (transport, edukacja, informatyka, rachunkowość, weterynaria, konsulting itp.) po działalność artystyczną, tworząc specyficzny system o charakterze sieci. Jego rdzeniem są aktywności będące pochodną głównych typów użytkowania koni. Analizując różnorodne podejścia narodowe, można wyodrębnić następujące obszary tworzące rdzeń biznesu końskiego (*horse industry*): chów i hodowlę, jeździectwo (sporty jeździeckie), wyścigi konne, rekreację, agroturystyka (w tym polowanie), hipoterapię, użytkowanie w systemach bezpieczeństwa (wojsko, policja, straż miejska), produkcja i przetwórstwo (mięsne i przemysłowe)¹⁰ oraz inne, specyficzne rodzaje użytkowania, jak w transporcie czy mleczne. Integralnymi elementami systemu, warunkującymi jego prawidłowe funkcjonowanie są handel końmi i osprzętem, usługi specjalistyczne (weterynarze, kowale, rymarze, transportowcy), infrastruktura i transport, rolnictwo (produkcja pasz i wyściótek, zieleniarstwo) oraz tak zwany biznes oparty na terenach zielonych, produkcja maszyn i urządzeń oraz wyposażenia treningowego, zakłady wzajemne i hazard, usługi finansowe i ubezpieczeniowe, edukacja, przedsięwzięcia hipiczne i hodowlane, media, organizacje i stowarzyszenia. Wszystkie one tworzą otoczenie rdzenia, będąc systemem aktywności różnego typu podmiotów warunkujących sprawne i efektywne funkcjonowanie biznesu końskiego.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że biznes koński integruje działania bardzo wielu podmiotów. Ze względu na jego specyfikę podmioty te tworzą specyficzne relacje, których podstawą są uwarunkowania wynikające z przyjęcia założenia o wyższości dobra konia nad innymi czynnikami.

---

¹⁰ Poza koniną z produktów poubojowych wytwarza się smary, mydło, atrament, kosmetyki (np. szminki), karmy dla zwierząt domowych, pasze rolnicze, kredki, smalec, żelatynę, gumy i cukierki (np. żelki Jell-O).

Oprócz zaufania i troski o jakość, ważne są zatem emocje i wynikające z nich relacje osobiste. Ze względu na funkcje rynkowe podmiotów można wyróżnić:

- a) regulatorów obejmujących organizacje międzynarodowe, instytucje państwa, organizacje krajowe i system społeczny;
- b) gospodarstwa hodowlane prowadzące działalność z zakresu hodowli, w tym doboru genetycznego i osobniczego, oraz chowu, którego celem jest dostarczenie na rynek koni, będących w wyniku dalszych działań przedmiotem zainteresowania konsumentów;
- c) wyspecjalizowane gospodarstwa końskie, będące jednostkami organizacyjnymi wyspecjalizowanymi w prowadzeniu działalności chowu oraz systemu pracy z końmi, które przyczyniają się do uzyskania przez zwierzęta pożądaných przez klientów cech;
- d) jednostki wyspecjalizowane tworzące system dystrybucji, czyli grupę podmiotów świadczących usługi, w których efekcie klienci uzyskują określone wartości niematerialne i prawne (np. wiedza, umiejętności, wrażenia artystyczne czy sportowe) lub dobra (np. konie, produkty poubojowe);
- e) klientów, do których zalicza się przede wszystkim właścicieli, posiadaczy, widzów, jeźdźców, powożących i konsumentów dóbr fizycznych (np. koniny);
- f) dostawców dóbr i usług, tworzących najliczniejszą grupę podmiotów warunkujących odpowiednią sprawność i efektywność systemu biznesu końskiego.

Najważniejszym i najtrudniejszym zadaniem w biznesie końskim jest dostarczenie klientom i konsumentom koni o pożądaných przez nich cechach (wynikających z oczekiwanego profilu użytkowania), w określonym czasie i miejscu, po akceptowanych kosztach. Choć na rynku można zidentyfikować pewne cechy pożądane u koni, które będą decydować o ich użytkowaniu, to nie jest to rzeczą prostą. Oferowanie produktów (koni) zgodnych z obowiązującą modą jest możliwe tylko wtedy, gdy uda się trafić w potrzeby potencjalnych klientów na długo przedtem, zanim one się pojawią. By móc zaoferować klientowi odpowiedniego konia przynajmniej kilka lat wcześniej, hodowca musi dokonać trafego wyboru, a następnie posiadacz zwierzęcia odpowiednio pokierować jego chowem i pracą, angażując przy tym właściwie dobrane podmioty i zasoby, tworzące specyficzną sieć relacji.

Do głównych elementów charakteryzujących związki tworzone w ramach rdzenia biznesu końskiego należą troska o bezpieczeństwo ludzi stykających się

z końmi, zaufanie, prymat jakości, odpowiednie dopasowanie do przeznaczenia oraz potrzeb, wiedzy i umiejętności klientów. Nawiązywane relacje w tym obszarze mają więc charakter długoterminowy, zwłaszcza ze względu na pozyskaną wiedzę o partnerze, dzięki czemu można lepiej dostosować ofertę współpracy. Jednak taka współpraca nie oznacza związania się na zawsze oraz wyłączności. Każdy z podmiotów uczestniczących w tym systemie poszukuje rozwiązań, które są w stanie przybliżyć go do sukcesu na rynku.

2. Sport jeździecki

W ostatnich latach zwiększa się znaczenie sportu jako zjawiska nie tylko o charakterze społecznym, ale i gospodarczym. Jest to szczególnie widoczne przy okazji organizacji dużych przedsięwzięć sportowych, takich jak mistrzostwa kontynentów, mistrzostwa świata czy igrzyska olimpijskie. Sport jeździecki jest reprezentowany na nowożytnych igrzyskach olimpijskich od 1912 roku. Wśród sportów olimpijskich tylko jeździectwo pozwala na sprawdzenie umiejętności współpracy człowieka ze zwierzętami oraz realizację idei równouprawnienia. Nie ma w nich bowiem podziału na mężczyzn i kobiety, a o wyniku sportowym decyduje rezultat uzyskany przez zawodnika. W zasadzie trudno tu mówić o klasycznym zawodniku, gdyż w tym przypadku jest to para człowiek i koń. Od wyniku współpracy człowieka z koniem, ich wspólnych umiejętności, porozumienia i kondycji zależy uzyskany efekt w rywalizacji z innymi parami. Sporty jeździeckie to nie tylko dyscypliny olimpijskie (ujeżdżenie, skoki, WKWK, parajeździectwo), ale także powożenie¹¹, wołyżerka, rajdy czy reining. Na podstawie danych ekonomicznych oraz liczby przedsięwzięć organizacyjnych sport jeździecki wraz z wyścigami konnymi stanowią drugi co do wartości na świecie obszar sportu po futbolu¹².

Rozwój sportów jeździeckich sprzyja również wzrostowi gospodarczemu. Wpływa między innymi na rozwój działalności hodowlanej i związanej z nią sieci podmiotów gospodarczych. Pozyskanie z hodowli odpowiedniej rasy koni, o pożądanym cechach, mających predyspozycje do uprawiania danej dyscypliny,

¹¹ Podczas olimpiad w starożytnej Grecji wyścigi zaprzęgów należały do najatrakcyjniejszych punktów programu. D. Nowicka, *Z dziejów powożenia*, www.pzj.pl/modules/mastop_publish/?tac=36 (15.05.2010).

¹² Annual Report, The Economics of Racing, International Federation of Horseracing Authorities, Federation Internationale des Autorites Hippiques de courses au Galop, September 2008.

to istotne czynniki determinujące przyszłą wartość użytkową. Z gospodarstw końskich o charakterze hodowlanym (gospodarstw hodowlanych) pochodzą zwierzęta przeznaczone na potrzeby poszczególnych dyscyplin, które zyskują na wartości oraz są przedmiotem pożądanego i zaspokojenia tych potrzeb. Hodowla jest działalnością długotrwałą. Rozpoczyna ją dobór osobniczy i genetyczny, uzależniony od przyszłego przeznaczenia zwierzęcia. Dobór ten jest oparty na wiedzy i wieloletnich doświadczeniach oraz intuicji hodowcy.

Sporty jeździeckie umożliwiają rozwijanie przede wszystkim małej przedsiębiorczości i licznych usług towarzyszących, a jednocześnie stwarzają szansę większym przedsiębiorstwom. O pozytywnym wpływie rozwoju hippiki na gospodarkę można się przekonać, obserwując Wielką Brytanię czy USA. Brytyjczycy oszacowali¹³, że rocznie „jeździectwo” wydaje 4 mld GBP, a 7% Brytyjczyków uprawia je regularnie. W rezultacie 19 tys. podmiotów gospodarczych prowadzi działalność bezpośrednio z nim związaną, generując ponad 70 tys. pełnoetatowych miejsc pracy. Przychody biznesu końskiego w Wielkiej Brytanii to ponad 10 mld EUR rocznie¹⁴. W USA przychody z biznesu końskiego to 39 mld USD¹⁵, a wydatki – 102 mld USD rocznie. Również przychody podatkowe, rzędu 1,9 mld USD, są istotnym argumentem za rozwojem jeździectwa.

3. Międzynarodowa Federacja Jeździecka

Współczesne jeździectwo to system o wysokim stopniu internacjonalizacji. Organizacją, która wytycza światowe standardy w sportach jeździeckich, jest Międzynarodowa Federacja Jeździecka (International Federation of Horseracing Authorities, Federation Equestre Internationale – FEI), która powstała w 1921 roku. Do podstawowych celów FEI, zgodnie z misją tej organizacji, należy zaliczyć przyczynianie się do rozwoju sportów jeździeckich na świecie przez promocję, regulowanie oraz organizowanie i koordynowanie przedsięwzięć sportowych, zwłaszcza w tradycyjnych dyscyplinach jeździeckich¹⁶. W roku 2010 Międzyna-

---

¹³ *BETA National Equestrian Survey 2006*, RESEARCH REPORT, Commissioned by British Equestrian Trade Association, January 2006.

¹⁴ M. Grzybowski, *Przemysł koński, czyli ekonomiczne i społeczne wartości jeździectwa*, www.hpp.org.pl/modules.php?name=News&file=article&sid=143 (30.08.2010).

¹⁵ *The Economic Study*, Deloitte Consulting LLP, The American Horse Council Foundation, Washington 2005.

¹⁶ www.fei.org/about-us/profile (20.05.2010).

Tabela 1. Układ regionalny i liczba zawodów rankingowych FEI w latach 2007–2012

Grupa	Państwa	Liczba zawodów rankingowych FEI					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012 planowane
I	Albania, Andorra, Austria, Belgia, Chorwacja, Cypr, Republika Czeska, Francja, Grecja, Węgry, Izrael, Włochy, Lichtenstein, Luksemburg, Macedonia, Malta, Monako, Portugalia, Rumunia, San Marino, Serbia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania, Szwajcaria, Turcja	412	442	479	495	483	502
II	Niemcy, Estonia, Finlandia, Dania, Wielka Brytania, Islandia, Irlandia, Litwa, Łotwa, Holandia, Norwegia, Polska, Szwecja	227	247	242	269	268	265
III	Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Iran, Kazachstan, Kirgistan, Mołdawia, Pakistan, Rosja, Turkmenia, Ukraina, Uzbekistan	28	31	36	37	51	48
IV	Antigua, Barbados, Bermudy, Kanada, Kajmany, Haiti, Jamajka, Trynidad i Tobago, USA, Wyspy Dziewicze	125	128	137	136	134	135
V	Kolumbia, Kostaryka, Kuba, Republika Dominikany, Salvador, Gwatemala, Honduras, Meksyk, Antyle Holenderskie, Nikaragua, Panama, Puerto Rico, Wenezuela	22	18	31	50	45	26
VI	Argentyna, Boliwia, Brazylia, Chile, Ekwador, Paragwaj, Peru, Urugwaj	62	55	58	74	83	74
VII	Algieria, Bahrajn, Egipt, Irak, Jordania, Kuwejt, Liban, Libia, Maroko, Oman, Palestyna, Katar, Arabia Saudyjska, Sudan, Syria, Tunezja, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Jemen	62	59	73	69	64	72
VIII	Australia, Brunei, Kambodża, Chińska Republika Ludowa, Tajpej, Hongkong, Indie, Indonezja, Japonia, Korea, Malezja, Mongolia, Birma, Nowa Zelandia, Filipiny, Singapur, Sir Lanka, Tajlandia	74	111	113	128	127	110
IX	Botswana, Kongo, Etiopia, Kenia, Madagaskar, Mauritius, Namibia, Senegal, Afryka Południowa, Zambia, Zimbabwe	22	25	36	46	38	35

Źródło: opracowanie na podstawie Annual Report 2007, 2008, 2007, 2010, 2011, FEI, Lausanne, Switzerland; FEI Calendar 2012, www.fei.org (luty 2013).

rodowa Federacja Jeździecka był organizatorem 3332 zawodów jeździeckich na całym świecie¹⁷. Jeźdźcy i powożący wraz z końmi rywalizują w ramach dziewięciu grup utworzonych na podstawie geograficznego podziału świata jeździeckiego (por. tab. 1). Liczba zorganizowanych zawodów w ramach poszczególnych grup to nie tylko przedsięwzięcia techniczne i organizacyjne, ale przede wszystkim szansa na uzyskanie wyników będących podstawą systemu porównawczego i klasyfikacji zawodników w ramach poszczególnych obszarów geograficznych. W związku z tym, ogólną zasadą jest, że harmonogramy zawodów w poszczególnych grupach są zatwierdzane przez zarząd FEI. Terminy zawodów powinny być tak ustalone, by uniemożliwiały właściwe przygotowanie zawodników, koni i ich ekip oraz zdobycie odpowiedniej kwalifikacji do zawodów o charakterze centralnym (ogólnoświatowym). Ustalając terminarz, należy wziąć pod uwagę również czas potrzebny na zmianę miejsca pobytu startujących par (procesy transportowe oraz ewentualne procedury administracyjne i zootechniczne), a także czas na aklimatyzację i trening. Zgodnie z umowami członkowskimi, kraje uczestniczące w systemie FEI powinny dołożyć wszelkich starań, by zminimalizować formalności konieczne do zmiany miejsca pobytu zawodników, koni i ich ekip w związku z zawodami hippicznymi w ramach danej grupy FEI. Polska wraz z Niemcami, Estonią, Finlandią, Danią, Wielką Brytanią, Islandią, Irlandią, Litwą, Łotwą, Holandią, Norwegią i Szwecją tworzą grupę II. W tabeli 2 przedstawiono liczbę zawodów hippicznych zorganizowanych przez poszczególne kraje oraz członków grupy II w latach 2009–2011.

Wśród organizatorów zawodów rankingowych EFI Polskę sklasyfikowano na czwartej pozycji w grupie, jeśli chodzi o liczbę przeprowadzonych zawodów różnej rangi. Niestety, do tej pory nie udało się zorganizować zawodów, które są określane mianem „pięciogwiazdkowych” (por. tab. 3). Przyznanie ich organizacji wymaga nie tylko posiadania odpowiednich obiektów i sprawdzonego, właściwego personelu, ale także przeprowadzenia z sukcesem odpowiedniej liczby wysoko ocenionych zawodów niższej rangi.

Aby móc uczestniczyć w rywalizacji światowej, konieczne jest zdobycie licencji FEI, która jest potwierdzeniem umiejętności i wiedzy oraz doświadczenia w rywalizacji sportowej. W tabeli 4 przedstawiono liczbę polskich zawodników i koni w 2011 roku, które miały licencje EFI, a zatem stwarzających potencjalne szanse Polski na sukcesy w sporcie światowym. W klasyfikacji tej uwzględniono

¹⁷ W 2008 r. było ich 2404, a w 2009 – 2 660. Annual Report, FEI, Lausanne, Switzerland 2009, 2010, 2011.

Tabela 2. Liczba zawodów hippicznych zorganizowanych w krajach grupy II (FEI) w latach 2009–2011

Kraj	2009		2010		2011	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Niemcy	252	41,14	250	38,52	287	38,26
Estonia	1	0,16	17	2,61	16	2,23
Finlandia	18	2,93	15	2,31	12	1,70
Dania	32	5,21	41	6,31	53	7,15
Wielka Brytania	101	16,56	116	17,87	124	16,49
Irlandia	21	3,42	25	3,85	26	3,56
Litwa	1	0,16	2	0,31	3	0,40
Łotwa	4	0,65	8	1,23	6	0,80
Holandia	81	13,39	68	10,48	100	13,40
Norwegia	18	2,93	28	4,34	37	4,92
Szwecja	32	5,21	35	5,39	33	3,49
Polska	50	8,24	44	6,78	55	7,51

Źródło: jak pod tabelą 1.

Tabela 3. Liczba zawodów rankingowych w Polsce według FEI w latach 2009–2011

Rok	Ranga zawodów/liczba gwiazdek				
	5*	4*	3*	2*	1*
2009	0	3	10	12	6
2010	0	2	7	10	12
2011	0	2	11	11	11

Źródło: jak pod tabelą 1.

Tabela 4. Liczba polskich zawodników i koni posiadających licencje FEI w 2011 roku, z podziałem na dyscypliny hippiczne

Wyszczególnienie	Skoki	Ujeżdżenie	WKKW	Powozenie	Rajdy	Raining	Woltyżerka	Parajęździectwo
Zawodnicy polscy	192	49	85	15	30	7	7	6
Zawodnicy EFI ogółem	14 803	2 744	2 024	848	6 469	271	1 230	340
Konie polskie	534	66	138	43	36	10	4	6
Konie EFI ogółem	31 700	3 667	8 050	2 584	9 609	377	368	496

Źródło: jak pod tabelą 1.

podział na dyscypliny hippiczne. Warto zwrócić uwagę na większą liczbę koni niż zawodników, co wynika z możliwości startów i klasyfikacji zawodnika na więcej niż jednym koniu. Im wyższa jest liczba zawodników, tym większe jest zapotrzebowanie na konie, co wpływa na funkcjonowanie systemu hodowlanego oraz działalność całej sieci podmiotów biznesu końskiego.

FEI prowadzi także rankingi zawodników i koni, którzy biorą udział w zawodach rankingowych. Pary (jeździec i koń) klasyfikowane są w systemie międzynarodowym, uwzględniającym wszelkie starty (zarówno w systemie mistrzowskim, jak i pucharowym), co jest podstawą do ostatecznej klasyfikacji w systemie światowym. Na przykład w sezonie 2010/2011 Katarzyna Mielczarek na koniu Ekwador została sklasyfikowana – na 44 miejscu; Beata Stremler na koniu Martin na miejscu 45, a Michał Rapcewicz na koniu Randon – na 46 miejscu w ogólnej liczbie 662 sklasyfikowanych par na świecie w dyscyplinie ujeżdżenia. Uzyskane wyniki są także podstawą do klasyfikacji w systemie uczestnictwa w Jeździeckich Mistrzostwach Świata, Pucharze Świata oraz igrzyskach olimpijskich.

4. Polski Związek Jeździecki

Wśród 140 narodowych organizacji jeździeckich stowarzyszonych w Międzynarodowej Federacji Jeździeckiej (FEI)¹⁸ znajduje się Polski Związek Jeździecki (PZJ). Wszystkie dyscypliny uprawiane w Polsce wyczynowo, profesjonalnie, amatorsko i rekreacyjnie są przez niego regulowane i kontrolowane. Związek jest jedyną oficjalną polską organizacją jeździecką uznaną przez Polski Komitet Olimpijski oraz Międzynarodowy Komitet Olimpijski. Zgodnie ze statutem podstawowe cele działalności PZJ są następujące: organizacja, popularyzacja, rozwój sportów konnych i rekreacji konnej, reprezentowanie, ochrona praw i interesów oraz koordynacja działań wszystkich członków związku¹⁹. Na terenie Polski wszystkie zawody jeździeckie są rejestrowane przez PZJ. Związek wydaje zgodę na ich organizację pod warunkiem spełnienia obowiązujących wymogów zawartych w wytycznych dla organizatorów zawodów sportowych. Uczestnictwo zawodników i koni jest także związane z wypełnieniem podstawowych warunków odnośnie do właściwych umiejętności i wyników sportowych, stanu zdrowia, posiadanych dokumentów oraz pozostałych czynników formalnopraw-

¹⁸ www.pzj.pl/index.php?module=subjects&func=viewpage&pageid=1 (7.09.2009).

¹⁹ http://pzj.pl/modules/strefa_pzj/index.php?content=1:1 (10.05.2010).

nych i technicznych, wynikających z obowiązujących regulaminów. W Polskim Związku Jeździeckim zarejestrowanych jest 3466 zawodników oraz 3231 koni²⁰, startujących we wszystkich dyscyplinach jeździeckich i zrzeszonych w klubach należących do 16 wojewódzkich związków jeździeckich.

Według danych Polskiego Związku Jeździeckiego zarejestrowanych jest 262 kluby jeździeckie²¹. Większość z nich ze względu na bliskość klientów zlokalizowana jest w strefach podmiejskich, a część z nich w strefie miejskiej. Około 80 z nich mieści się na terenie dużych miast, takich jak Warszawa, Kraków, Wrocław, Łódź, Poznań. W ewidencji PZJ znajduje się 75 certyfikowanych ośrodków jeździeckich, w których co roku przeprowadzanych jest ponad 200 zawodów różnej rangi²². Rozgrywane są zarówno zawody lokalne, regionalne, jak i Mistrzostwa Polski, zawody międzynarodowe, Eliminacje Pucharów Świata, Mistrzostwa Europy i Mistrzostwa Świata w różnych dyscyplinach jeździeckich.

5. Sieć podmiotów gospodarczych zawodów jeździeckich

Organizacja zawodów hippicznych wymaga odpowiedniego przygotowania ośrodka, na którego terenie się odbędą. W związku z dużą liczbą uczestników zawodów, zwłaszcza rangi międzynarodowej, takie przygotowania muszą być odpowiednio rozłożone w czasie oraz obejmować nie tylko realizację nowych inwestycji, ale także działania związane z utrzymaniem i remontem już posiadanych elementów infrastruktury. Z realizacją zadań na rzecz obiektu będącego miejscem zawodów są związani dostawcy:

- a) podłóży, które muszą być zgodne ze standardami zarówno w miejscu rozgrywania zawodów jak i na obszarach treningowych, a także miejscach pobytu koni i trasach ich przemieszczania;
- b) małej architektury, obejmującej przygotowanie terenów pod zainstalowanie urządzeń oraz umiejscowienie obiektów związanych z zawodami (np. dla zawodów ujeżdżeniowych szczególnie istotne są tzw. budki sędziowskie umiejscowione przy czworoboku konkursowym);

---

²⁰ Stan na dzień 30.08.2012 według Polskiego Związku Jeździeckiego.

²¹ <http://pzj.pl/modules/zestawienia/kluby.php?page=4&fnazw=&fadres=&fwzj=&ftel=&frejp=&freja=> (30.08.2012).

²² www.pzj.pl (luty 2013).

- c) maszyn i urządzeń gospodarczych, które zapewnią właściwe przygotowanie i funkcjonowanie obiektu podczas zawodów (np. wyrównywarki terenu, beczkowsy czy urządzenie nawadniające);
- d) komponentów do napraw i remontów;
- e) komponentów do utrzymania terenów zielonych;
- f) urządzeń treningowych, które powinny zapewnić przygotowanie (rozprężenie) koni i zawodników do poszczególnych konkursów, a także umożliwić treningi osobom uprawiającym jeździectwo w danym ośrodku.

Podobnie jak urządzenia treningowe, tak wszystkie komponenty wyposażenia ośrodka będącego miejscem rozgrywania zawodów powinny być tak organizowane i realizowane, by stanowiły także wartość dodaną dla osób uprawiających jeździectwo i korzystających z oferty danego ośrodka. Jednak by można było przeprowadzić zawody, nie wystarczy mieć jedynie właściwą infrastrukturę, lecz konieczne jest współdziałanie z podmiotami świadczącymi usługi wpływające na jakość i bezpieczeństwo organizowanych przedsięwzięć. Wśród usługodawców wykonujących zadania na rzecz obiektu należy przede wszystkim wskazać tych, którzy świadczą usługi administracyjno-biurowe, finansowo-księgowo i ubezpieczeniowe, remontowe, transportowe, informatyczne, neutralizacji i likwidacji odpadów oraz porządkowe i ochroniarskie.

Aby zawody były wykonywane na odpowiednim poziomie, należy nawiązać współpracę z licznymi dostawcami i usługodawcami. Ważne jest, by byli oni w stanie zapewnić odpowiednią jakość i terminowość realizowanych zadań. Z jednej strony wymaga to od nich rzetelności i dbałości o jakość dostarczanych dóbr i usług, z drugiej natomiast jest związane z obdarzeniem ich zaufaniem przez organizatora zawodów. Ważnym elementem tych relacji są kontakty osobiste, które zapewniają odpowiedni poziom współpracy. Wśród głównych dóbr dostarczanych w związku z organizowanymi zawodami można wymienić następujące: ubiór dla ludzi (w tym do obsługi zawodów), software i hardware, boksy dla koni oraz namioty (w tym np. dla gości specjalnych, obsługi zawodów czy sędziów komisarzy), nagłośnienie i muzykę, osprzęt i urządzenia konkursowe. Do podstawowych rodzajów usług warunkujących odpowiednią jakość zawodów należą usługi weterynaryjne (w tym związane z działalnością antydopingową) i kowalskie, administracyjno-biurowe, informatyczne, finansowo-księgowo i ubezpieczeniowe, sędziowskie, gastronomiczne, hotelarskie, medyczne, transportowe, drukarskie, speakerskie, kulturalno-rozrywkowe oraz porządkowe i ochroniar-

skie, a także działalność związana z mass mediami i współpraca ze sponsorami i reklamodawcami.

Istotą zawodów jest uczestnictwo w nich zawodników i ich ekip. Jakość procesów, system organizacji i atmosfera panująca w miejscu zawodów wpływają na opinie o organizatorach, a tym samym na chęć ponownego odwiedzenia danego ośrodka. Ważne jest zatem, by właściwie zorganizowano dostawy dóbr i usług na rzecz zawodników, które obejmują ubiory dla koni i jeźdźców, osprzęt jeździecki, leki, medykamenty, suplementy, środki pielęgnacyjne, kosmetyki, a także pasze i wyściółki. Konieczne jest także zapewnienie usług trenerskich, weterynaryjnych, medycznych, kowalskich, transportowych, hotelarskich i gastronomicznych, muzycznych (kompozycyjnych), rymarskich i kaletniczych, szewskich, krawieckich, modystycznych itp.

Podsumowanie

W ciągu ostatnich lat wzrosło znaczenie sportu nie tylko jako zjawiska o charakterze społecznym, ale i gospodarczym. Poza futbolem szczególnie jest to widoczne w sportach jeździeckich, będących jednym z podstawowych obszarów biznesu końskiego. Powiązania tworzące sieć biznesu końskiego pobudzają nie tylko aktywność wśród społeczności lokalnej (np. miejsca pracy), ale przez potrzeby kompleksowego świadczenia usług mogą być istotnym czynnikiem pobudzenia gospodarki, w tym działalności rzemieślniczej. Szczególną rolę odgrywają tu zapewnienie standardów międzynarodowych i pogłębiająca się internacjonalizacja wymuszana przez działalność Międzynarodowej Federacji Jeździeckiej. Polskie uczestnictwo w tym systemie umożliwia zatem rozwój całego polskiego biznesu końskiego. Dzięki hippice są także szanse na zrealizowanie polskich ambicji sportowych oraz rozwijanie kultury fizycznej. Jeździectwo i obcowanie z końmi to wyśmienita forma relaksu i spędzania wolnego czasu dla całych rodzin, a jej propagowanie i rozwijanie niewątpliwie podniesie poziom sprawności fizycznej polskiego społeczeństwa.

Literatura

Annual Report, The Economics of Racing, International Federation of Horseracing Authorities, Federation Internationale des Autorites Hippiques de courses au Galop, 2008, 2009, 2010, 2011.

BETA National Equestrian Survey 2006, RESEARCH REPORT, Commissioned by: British Equestrian Trade Association, January 2006.

Grzybowski M., *Przemysł koński, czyli ekonomiczne i społeczne wartości jeździectwa*, www.hpp.org.pl/modules.php?name=News&file=article&sid=143.

Kisiel-Łowczyk A.B., *Współczesna gospodarka światowa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1999.

Łojek J., *Przemysł koński w Polsce*, www.konie.biz/modules.php?name=News&file=article&sid=428.

The Economic Study on Horse Industry, Deloitte Consulting LLP, The American Horse Council Foundation, Washington 2009.

The Economic Study, Deloitte Consulting LLP, The American Horse Council Foundation, Washington 2005.

The Horse Industry Report, AHIC Industry Survey, Geelong Victoria 2009.

Wincewicz-Bosy M., *Sieci podmiotów gospodarczych w biznesie końskim*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012.

www.careers.govt.nz.

www.fei.org.

www.pzj.pl.

HORSE INDUSTRY IN THE WORLD ECONOMY SYSTEM ON THE EXAMPLE OF EQUESTRIAN SPORTS AREA

Summary

This paper presents the concept of the horse business as an area of the world economy created by the system of international and national organizations, and entities determining the proper functioning of the system. They all create a specific network of relationships. Under consideration are equestrian sports, which is one of the most internationalized areas of the horse business. This article is based on literature and empirical research conducted by the author since 2006.

Keywords: horse industry, equestrian sports, equestrian events, network operators